C/2023/446

2023.12.1.

P9_TA(2023)0111

A megkülönböztetés elleni küzdelem az EU-ban – a legkülönböztetés tilalmáról szóló, régóta várt horizontális irányelv

Az Európai Parlament 2023. április 19-i állásfoglalása a megkülönböztetés elleni küzdelem az EU-ban – a megkülönböztetés tilalmáról szóló, régóta várt horizontális irányelvről (2023/2582(RSP))

(C/2023/446)

Az Európai Parlament,

— tekintettel az Európai Unióról szóló szerződésre (EUSZ) és különösen annak 2., 3. és 6. cikkére,

— tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre (EUMSZ) és különösen annak 10. és 19. cikkére,

— tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájára (a továbbiakban: a Charta) és különösen annak 20., 21. és 23. cikkére,

— tekintettel az Európai Unió Bíróságának (EUB) ítélkezési gyakorlatára,

— tekintettel a Bizottságnak az egyenlő bánásmód elvének a munkaerőpiacon az életkortól, fogyatékosságtól, szexuális irányultságtól vagy vallási meggyőződéstől függetlenül való alkalmazásáról szóló tanácsi irányelvre irányuló, 2008. július 2-án javaslatára (a megkülönböztetés tilalmáról szóló horizontális irányelv),

— tekintettel a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló, 2000. június 29-i 2000/43/EK tanácsi irányelvre ([1]) (a faji egyenlőségről szóló irányelv),

— tekintettel a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelvre ([2]) (a foglalkoztatási egyenlőségről szóló irányelv),

— tekintettel a rasszizmus és az idegengyűlölet egyes formái és megnyilvánulásai elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemről szóló, 2008. november 28-i 2008/913/IB tanácsi kerethatározatra ([3]),

— tekintettel a Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program létrehozásáról szóló, 2021. április 28-i (EU) 2021/692 európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([4]),

— tekintettel az „Egyenlőségközpontú Unió: Stratégia a fogyatékossággal élő személyek jogainak érvényre juttatásáért (2021–2030)” című, 2021. március 3-i bizottsági közleményre (COM(2021)0101), valamint az EU és az összes uniós tagállam által megerősített, a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményre,

— tekintettel az „Egyenlőségközpontú Unió: az LMBTIQ-személyek egyenlőségéről szóló stratégia (2020–2025)” című, 2020. november 12-i bizottsági közleményre (COM(2020)0698),

— tekintettel az „Egyenlőségközpontú Unió: az EU rasszizmus elleni cselekvési terve a 2020–2025-ös időszakra” (a rasszizmus elleni uniós cselekvési terv) című, 2020. szeptember 18-i bizottsági közleményre (COM(2020)0565),

— tekintettel „Az egyenlőségközpontú Unió: A 2020–2025 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégia” című, 2020. március 5-i bizottsági közleményre (COM(2020)0152),

— tekintettel a „Hatékonyabb jogalkotás a szociálpolitika területén: a minősített többségi szavazásra való átállás területeinek meghatározása” című, 2019. április 16-i bizottsági közleményre (COM(2019)0186),

([1]) HL L 180., 2000.7.19., 22. o.
([2]) HL L 303., 2000.12.2., 16. o.
([3]) HL L 328., 2008.12.6., 55. o.
([4]) HL L 156., 2021.5.5., 1. o.

— tekintettel a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló 2000/43/EK tanácsi irányelv (a faji egyenlőségről szóló irányelv) és a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000/78/EK tanácsi irányelv (a foglalkoztatási egyenlőségről szóló irányelv) alkalmazásáról szóló, 2021. március 19-i bizottsági jelentésre (COM(2021)0139),

— tekintettel a megkülönböztetésmentességgel, egyenlőséggel és sokféleséggel foglalkozó magas szintű bizottsági munkacsoportnak az egyenlőségre vonatkozó adatokkal foglalkozó alcsoportja által 2018-ban kidolgozott és 2021-ben közzétett, az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésének és felhasználásának javításáról szóló iránymutatásokra,

— tekintettel az ENSZ emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló emberi jogi szerződéseire és eszközeire, különösen az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányára, a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló egyezményre, a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetések minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezményre és a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezményre,

— tekintettel az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendjére,

— tekintettel a Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala, a nemzeti kisebbségi főbiztos és az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) más szerveinek ajánlásaira és jelentéseire,

— tekintettel az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló európai egyezményre (EJEE) és különösen annak a megkülönböztetés tilalmáról szóló 14. cikkére és 12. jegyzőkönyvére,

— tekintettel az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) ítélkezési gyakorlatára,

— tekintettel a Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság, a megkülönböztetésmentességgel, sokféleséggel és befogadással foglalkozó irányító bizottság, a Parlamenti Közgyűlés, a Velencei Bizottság és az Európa Tanács egyéb szervei ajánlásaira, jelentéseire és állásfoglalásaira,

— tekintettel az Európai Szociális Chartára,

— tekintettel a szociális jogok európai pillérére, többek között az esélyegyenlőség harmadik elvére, valamint a „Cselekvési terv a szociális jogok európai pillérének megvalósítására” című, 2021. március 4-i bizottsági közleményre (COM(2021)0102),

— tekintettel „A fogyatékossággal élő személyek egyenlő jogai felé” című, 2022. december 13-i állásfoglalására ([5]),

— tekintettel a faji igazságosság, a megkülönböztetésmentesség és a rasszizmus elleni küzdelem EU-n belüli helyzetéről szóló, 2022. november 10-i állásfoglalására ([6]),

— tekintettel az LMBTIQ-személyek Unión belüli jogairól szóló, 2021. szeptember 14-i állásfoglalására ([7]),

— tekintettel az Uniónak az LMBTIQ-szabadság zónájává való nyilvánításáról szóló, 2021. március 11-i állásfoglalására ([8]),

— tekintettel a nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó tanácsi formáció szükségességéről szóló, 2020. december 17-i állásfoglalására ([9]),

— tekintettel a demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal foglalkozó uniós mechanizmus létrehozásáról szóló, 2016. október 25-i ([10]) és 2020. október 7-i ([11]) állásfoglalására,

— tekintettel a George Floyd halálát követő, rasszizmus elleni tiltakozásokról szóló, 2020. június 19-i állásfoglalására ([12]),

— tekintettel az uniós nemi esélyegyenlőségi stratégiáról szóló, 2021. január 21-i állásfoglalására ([13]),

— tekintettel az afrikai származású emberek Európában biztosítandó alapvető jogairól szóló, 2019. március 26-i állásfoglalására ([14]),

---

([5]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2022)0435.
([6]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2022)0389.
([7]) HL C 117., 2022.3.11., 2. o.
([8]) HL C 474., 2021.11.24., 140. o.
([9]) HL C 445., 2021.10.29., 150. o.
([10]) HL C 215., 2018.6.19., 162. o.
([11]) HL C 395., 2021.9.29., 2. o.
([12]) HL C 362., 2021.9.8., 63. o.
([13]) HL C 456., 2021.11.10., 208. o.
([14]) HL C 108., 2021.3.26., 2. o.

— tekintettel a nemzeti romaintegrációs stratégiák 2020 utáni megerősített uniós stratégiai keretrendszerének, valamint a cigányellenességgel szembeni küzdelem fokozásának szükségességéről szóló, 2019. február 12-i állásfoglalására ([15]),

— tekintettel a személyek közötti, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosságra, életkorra vagy szexuális irányultságra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló tanácsi irányelvről szóló, 2009. április 2-i jogalkotási állásfoglalására ([16]),

— tekintettel az alapvető jogok Európai Unióban kialakult helyzetéről szóló állásfoglalásaira,

— tekintettel a strasbourgi plenáris ülésén „A megkülönböztetés tilalmáról szóló horizontális irányelv előmozdítása” címmel, 2019. október 22-én tartott vitára,

— tekintettel az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének (FRA) jelentéseire és felméréseire, különösen az „Egyenlőség az EU-ban 20 évvel az egyenlőségről szóló irányelvek végrehajtásának megkezdését követően” című jelentésére ([17]),

— tekintettel a Tanácshoz és a Bizottsághoz intézett kérdésekre, amelyeknek tárgya a megkülönböztetés elleni küzdelem az EU-ban – a megkülönböztetés tilalmáról szóló, régóta várt horizontális irányelv (O-000010/2023 – B9-0013/23 és O-000011/2023 – B9-0014/23),

— tekintettel eljárási szabályzata 136. cikkének (5) bekezdésére és 132. cikkének (2) bekezdésére,

A. mivel a megkülönböztetésmentességhez való jog a Chartában és a Szerződésekben rögzített alapvető jog, amelyet teljes mértékben tiszteletben kell tartani; mivel az EU tiltja a megkülönböztetést;

B. mivel a megkülönböztetésmentesség elve az Európai Uniónak az EUSZ 2. cikkében említett közös értékei közé tartozik; mivel az EUMSZ 10. cikke értelmében az Uniónak politikái és tevékenységei kidolgozása és végrehajtása során törekednie kell a megkülönböztetés elleni küzdelemre; mivel a Charta 20. cikke kimondja, hogy mindenki egyenlő a törvény előtt, és mivel a 21. cikk továbbá tiltja a különböző okokon alapuló megkülönböztetést;

C. mivel az EU-ban mindenkinek egyenlő joga van ahhoz, hogy a társadalom teljes jogú és aktív tagjává váljon, és a törvény előtt egyenlő bánásmódban részesüljön;

D. mivel a megkülönböztetés elleni uniós keret által nyújtott védelem terén jelentős hiányosságok tapasztalhatók; mivel ez a széttagoltság az okok mesterséges hierarchiájához vezet, amely korlátozza a munkahelyi és külső megkülönböztetéssel szembeni uniós szintű védelem terjedelmét és hatókörét; mivel bár a nemen és a faji vagy etnikai származáson alapuló okok bizonyos fokú védelemben részesülnek, a valláson vagy meggyőződésen, a fogyatékosságon, az életkoron és a szexuális irányultságon alapuló okok nem részesülnek ugyanolyan szintű védelemben;

E. mivel 2008-ban a Bizottság javaslatot terjesztett elő a megkülönböztetés tilalmáról szóló horizontális irányelvre (COM(2008)0426), amely számos területre kiterjedt, így az oktatásra, a szociális védelemre, valamint az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférésre és azok nyújtására; mivel a Parlament 2009 áprilisában elfogadta az álláspontját; mivel a Tanács több mint 15 év elteltével sem fogadott el álláspontot; mivel a Parlament többszöri felhívása ellenére a javaslatot a Tanács továbbra is blokkolja;

F. mivel egyes tagállamok megakadályozták a konkrét előrelépést ebben az ügyben a Tanácsban;

G. mivel a megkülönböztetés Unió-szerte terjed; mivel az egyenlőségre vonatkozó összehasonlítható és lebontott adatok tagállamok általi gyűjtésének hiánya és az esetek alacsony bejelentési aránya megakadályozza a megkülönböztetés megfelelő dokumentálását; mivel az EU-ban minden ötödik ember különböző okokból vagy azok kombinációja miatt tapasztal megkülönböztetést vagy zaklatást ([18]);

H. mivel az EUB és az EJEB kiterjedt ítélkezési gyakorlatot alakított ki az egyenlő bánásmód és a megkülönböztetésmentesség területén, mióta a Bizottság 2008-ban benyújtotta a megkülönböztetés tilalmáról szóló horizontális irányelvre irányuló javaslatát; mivel az EUB és az EJEB ítélkezési gyakorlata számos kérdést tisztázott a megkülönböztetés elleni uniós keret értelmezésével kapcsolatban, és ezért hasznos iránymutatást nyújt a jelenlegi jogszabályok alkalmazásához;

([15]) HL C 449., 2020.12.23., 2. o.
([16]) HL C 137. E, 2010.5.27., 68. o.
([17]) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-opinion-equality-directives-01-2021_en_0.pdf
([18]) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-opinion-equality-directives-01-2021_en.pdf

I. mivel a megkülönböztetés elleni uniós keret, valamint az EUB és az EJEB ítélkezési gyakorlata tagállamok általi végrehajtásának hiánya továbbra is aggodalomra ad okot, amelyet nem lehet figyelmen kívül hagyni;

J. mivel a megkülönböztetéssel szembeni védelem következetlen a tagállamokban, és ez negatív hatással van az egyénekre és a társadalom egészére;

1. mély sajnálattal tölti el, hogy a megkülönböztetés tilalmáról szóló horizontális irányelv 2008 óta függőben van a Tanácsban; megismétli a Tanácshoz intézett korábbi felhívásait, hogy 15 éves tétlenség után sürgősen oldja fel a megkülönböztetés elleni horizontális irányelv útjában álló akadályokat; hangsúlyozza, hogy ezt az év végéig el kell érni, és hogy a Parlament készen áll arra, hogy e parlamenti ciklus vége előtt elfogadja azt;

2. emlékeztet arra, hogy az uniós szerződések és a Charta rögzítik az EU hatáskörét és felelősségét a megkülönböztetés elleni küzdelem és a mindenki számára egyenlő bánásmód előmozdítása terén;

3. hangsúlyozza, hogy a megkülönböztetés tilalmáról szóló horizontális irányelvvel kapcsolatban elért eredményekről szóló legutóbbi jelentés szerint két delegáció általános fenntartással, kettő parlamenti vizsgálati fenntartással és valamennyi delegáció általános vizsgálati fenntartással élt; hangsúlyozza, hogy a Tanácsban folytatott megbeszélések középpontjában álló kérdések között szerepelnek a fogyatékossággal kapcsolatos rendelkezések, és különösen annak lehetősége, hogy a tagállamok számára az észszerű alkalmazkodás biztosítására vonatkozó kötelezettségük tekintetében az átültetési időszak aránytalanul hosszú meghosszabbítását kínálják; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy annak ellenére, hogy uniós szinten egyértelműen és sürgősen fel kell lépni a megkülönböztetés elleni horizontális küzdelem érdekében, eddig nem történt kézzelfogható előrelépés;

4. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a Tanács figyelmen kívül hagyott számos és határozott kérést az ügy feloldására, valamint a Parlament ajánlásait is, és sürgeti a Tanácsot, hogy integrálja azokat megbízatásába, és tegyen meg minden megfelelő intézkedést a megkülönböztetés elleni küzdelem érdekében az EU-ban;

5. felhívja a soron következő tanácsi elnökségeket, hogy komolyan fontolják meg a nemek közötti egyenlőséggel és az egyenlőséggel foglalkozó tanácsi formáció létrehozását az e kérdésekről folytatott magas szintű megbeszélések megkönnyítése és az irányelv szövegéről szóló megfelelő miniszteri megbeszélések lehetővé tétele érdekében; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az EUMSZ 19. cikke értelmében a Tanácsban egyhangúságra van szükség, és kéri az áthidaló klauzula aktiválását;

6. kiemeli, hogy a megkülönböztetés tilalmáról szóló horizontális irányelv elfogadása átfogó és kulcsfontosságú keretet biztosítana a megkülönböztetés elleni uniós szintű küzdelemhez, és megszüntetné a megkülönböztetés elleni uniós keret jelenlegi joghézagát, ami biztosítaná a munkaerőpiacon kívüli védelmet; hangsúlyozza, hogy sürgősen horizontális megközelítést kell elfogadni a megkülönböztetés elleni küzdelem terén annak érdekében, hogy megszüntessék a védett okok jelenlegi mesterséges hierarchiáját, és ezáltal mindenki számára védelmet biztosítsanak;

7. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a tagállamok folyamatosan elmulasztják a megkülönböztetés elleni uniós keret végrehajtását; aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy ez negatív hatással van az egyénekre és a társadalom egészére ([19]); sürgeti a tagállamokat, hogy biztosítsák a megkülönböztetés elleni jelenlegi uniós keret teljes körű és helyes végrehajtását;

8. felhívja a Bizottságot, hogy fokozza a jelenlegi jogszabályok végrehajtásának nyomon követését; emlékeztet azon álláspontjára, hogy a Bizottság éves jogállamisági jelentésének hatályát ki kell terjeszteni az EUSZ 2. cikkében foglalt valamennyi értékre, többek között az egyenlő bánásmódra és a megkülönböztetésmentességre; felhívja továbbá a Bizottságot, hogy proaktívan használjon fel minden rendelkezésre álló eszközt az e területre vonatkozó uniós jog érvényesítésére, többek között kötelezettségszegési eljárások indítása és előmozdítása révén a tagállamok ellen;

9. kéri, hogy a tagállamok sürgősen tegyenek eleget az EUB és az EJEB ítélkezési gyakorlatának, és a Bizottság kövesse nyomon annak végrehajtását, különösen az egyenlő bánásmód és a megkülönböztetésmentesség területén; felhívja a Bizottságot, hogy a szabályok be nem tartása esetén tegyen intézkedéseket;

10. mély aggodalmát fejezi ki a Charta nemzeti szintű elégtelen ismertsége és végrehajtásának hiánya miatt, amint azt az Alapjogi Ügynökség is kiemelte; felhívja a Bizottságot, hogy fokozza erőfeszítéseit a Charta és annak helyes végrehajtása, valamint a megkülönböztetés elleni uniós keret és az EUB és az EJEB vonatkozó ítélkezési gyakorlatának előmozdítása érdekében a tagállamokban;

11. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az Alapjogi Ügynökség szerint a megkülönböztetéssel kapcsolatos tapasztalatok bejelentésére szolgáló jelenlegi eljárások és rendszerek gyakran nem hatékonyak, és nem mindig segítik a megkülönböztetés áldozatait a jogorvoslat kérelmezésében és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésben; felhívja a tagállamokat és a Bizottságot, hogy foglalkozzanak ezzel a helyzettel, ami biztosítaná, hogy minden európai polgár úgy érezze, hogy biztonságosan nyilvánosságra tudja hozni az esetlegesen elszenvedett hátrányos megkülönböztetés eseteit;

([19]) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-opinion-equality-directives-01-2021_en_0.pdf

12. felhívja a tagállamokat és a Bizottságot, hogy az uniós és nemzeti jogszabályokkal összhangban mozdítsák elő az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtését és felhasználását; kiemeli, hogy az egyenlőségre vonatkozó összehasonlítható és lebontott adatok kötelező gyűjtésére van szükség a megkülönböztetés megfelelő dokumentálásának biztosítása érdekében, teljes mértékben tiszteletben tartva a magánélethez való alapvető jogot, a személyes adatok védelmét, valamint a vonatkozó uniós és nemzeti jogszabályokat;

13. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy számos tagállamban rendkívül aggasztó tendenciák figyelhetők meg az egyenlő bánásmód tekintetében, amelyeket az Alapjogi Ügynökség is kiemelt ([20]); felhívja a Bizottságot, hogy szorosan kövesse nyomon az alapvető jogok jelenlegi növekvő visszaesését és a megkülönböztetés terjedését az EU-ban; felhívja továbbá a Bizottságot, hogy tárjon fel minden lehetséges módot a megkülönböztetés elleni horizontális irányelvvel kapcsolatos politikai patthelyzet leküzdésére, és az EU-ban egyenlő elszántsággal küzdjön a megkülönböztetés valamennyi formája ellen;

14. úgy véli, hogy a megkülönböztetés tilalmáról szóló horizontális irányelvre irányuló javaslat Bizottság általi aktualizálásának a Parlament álláspontjára kell épülnie, foglalkoznia kell az interszekcionális megkülönböztetéssel, és kifejezetten meg kell tiltania a Chartában felsorolt okok bármilyen kombinációján alapuló megkülönböztetést;

15. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak.

([20]) https://fra.europa.eu/hu/publication/2022/fundamental-rights-report-2022